

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا
مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ
(31) قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا
لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (32)
وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُوكَ وَ
أَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ (33) إِنَّا
مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ (34) وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ (35) وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا
قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوْا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ (36) فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ

فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ (37) وَ عَادًا وَ ثَمُودَ وَ
 قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِينِهِمْ وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
 أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ
 (38) وَ قَارُونَ وَ فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ لَقَدْ جَاءَهُمْ
 مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَ مَا كَانُوا
 سَابِقِينَ (39) فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِ حَاصِبًا وَ مِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَ مِنْهُمْ
 مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَ مِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَ مَا كَانَ
 اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (40)
 مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
 الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَ إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
 الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (41) إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا

يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(42) وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَ مَا يَعْقِلُهَا إِلَّا

الْعَالِمُونَ (43) خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ

بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ (44)

When Our messengers came to Abraham with the good news, they said: "We are indeed going to destroy the people of this township: for truly they are wicked men." He said: "But there is Lut there." They said: "Well do we know who is there : we will certainly save him and his following,- except his wife: she is of those who lag behind!" And when Our messengers came to Lut, he was grieved on their account, and felt himself powerless (to protect) them: but they said: "Fear thou not, nor grieve: we are (here) to save thee and thy following, except thy wife: she is of those who lag behind. "For we are going to bring down on the people of this township a punishment from heaven, because they have been wickedly rebellious." And We have left thereof an evident sign, for any people who (care to) understand. To the Madyan (people) (We sent) their brother Shuaib. Then he said: "O my people! serve Allah, and fear the last day: nor commit evil on the earth, with intent to do mischief." But they rejected him: Then the mighty blast seized them, and they lay prostrate in their homes by the morning. (Remember also) the Ad and the Thamud (people): clearly will appear to you from (the traces) of their buildings (their fate): Satan made their deeds alluring to them,

~~~~~

and kept them back from the path, though they were keen-sighted. (Remember also) Qarun, Pharaoh, and Haman: there came to them Moses with clear signs, but they behaved with insolence on the earth; yet they could not overreach (Us). Each one of them We seized for his crime: of them, against some We sent a violent tornado (with showers of stones); some were caught by a (mighty) blast; some We caused the earth to swallow up; and some We drowned (in the waters): it was not Allah Who wronged them: they wronged themselves. The parable of those who take protectors other than Allah is that of the spider, who builds (to itself) a house; but truly the flimsiest of houses is the spider's house;- if they but knew. Verily Allah doth know of (every thing) whatever that they call upon besides Him: and He is exalted (in power), wise. And such are the parables We set forth for mankind, but only those understand them who have knowledge. Allah created the heavens and the earth in true (proportions): verily in that is a sign for those who believe.

اور جب ہمارے فرستادے ابراہیمؑ کے پاس بشارت لے کر پہنچے تو انہوں نے اُس سے کہا "ہم اس بستی کے لوگوں کو ہلاک کرنے والے ہیں، اس کے لوگ سخت ظالم ہو چکے ہیں"۔ ابراہیمؑ نے کہا "وہاں تو لوطؑ موجود ہے"۔ انہوں نے کہا "ہم خوب جانتے ہیں کہ وہاں کون کون ہے۔ ہم اُسے، اور اس کی بیوی کے سوا، اس کے باقی سب گھروالوں کو بچالیں گے"۔ اس کی بیوی پیچھے رہ جانے والوں میں سے تھی۔ پھر جب ہمارے فرستادے لوطؑ کے پاس پہنچے تو ان کی آمد پر وہ سخت

پریشان اور دل تنگ ہوا۔ اُنہوں نے کہا "نہ ڈرو اور نہ رنج کرو۔ ہم تمہیں اور تمہارے گھر والوں کو بچالیں گے، سوائے تمہاری بیوی کے جو پیچھے رہ جانے والوں میں سے ہے۔ ہم اس بستی کے لوگوں پر آسمان سے عذاب نازل کرنے والے ہیں اُس فسق کی بدولت جو یہ کرتے رہے ہیں"۔ اور ہم نے اُس بستی کی ایک کھلی نشانی چھوڑ دی ہے اُن لوگوں کے لیے جو عقل سے کام لیتے ہیں۔ اور مدین کی طرف ہم نے اُن کے بھائی شعیب کو بھیجا۔ اُس نے کہا "اے میری قوم کے لوگو، اللہ کی بندگی کرو اور روزِ آخر کے امیدوار رہو اور زمین میں مفسد بن کر زیادتیاں نہ کرتے پھرو۔" مگر انہوں نے اسے جھٹلادیا۔ آخر کار ایک سخت زلزلے نے انہیں آلیا اور وہ اپنے گھروں میں پڑے پڑے رہ گئے۔ اور عاد و ثمود کو ہم نے ہلاک کیا، تم وہ مقامات دیکھ چکے ہو جہاں وہ رہتے تھے۔ اُن کے اعمال کو شیطان نے اُن کے لیے خوشنما بنا دیا اور انہیں راہِ راست سے برگشتہ کر دیا حالانکہ وہ ہوش گوش رکھتے تھے۔ اور قارون و فرعون و ہامان کو ہم نے ہلاک کیا۔ موسیٰ اُن کے پاس بینات لے کر آیا، مگر انہوں نے زمین میں اپنی بڑائی کا زعم کیا، حالانکہ وہ سبقت لے جانے والے نہ تھے۔ آخر کار ہر ایک کو ہم نے اس

کے گناہ میں پکڑا۔ پھر ان میں سے کسی پر ہم نے پتھراؤ کرنے والی ہوا بھیجی، اور
 کسی کو ایک زبردست دھماکے نے آلیا، اور کسی کو ہم نے زمین میں دھنسا دیا، اور
 کسی کو غرق کر دیا۔ اللہ اُن پر ظلم کرنے والا نہ تھا، مگر وہ خود ہی اپنے اوپر ظلم کر
 رہے تھے۔ جن لوگوں نے اللہ کو چھوڑ کر دوسرے سرپرست بنا لیے ہیں اُن کی
 مثال مکڑی جیسی ہے جو اپنا ایک گھر بناتی ہے اور سب گھروں سے زیادہ کمزور گھر
 مکڑی کا گھر ہی ہوتا ہے۔ کاش یہ لوگ علم رکھتے۔ یہ لوگ اللہ کو چھوڑ کر جس چیز
 کو بھی پکارتے ہیں اللہ اسے خوب جانتا ہے اور وہی زبردست اور حکیم ہے۔ یہ
 مثالیں ہم لوگوں کی فہمائش کے لیے دیتے ہیں، مگر ان کو وہی لوگ سمجھتے ہیں جو
 علم رکھنے والے ہیں۔ اللہ نے آسمانوں اور زمین کو برحق پیدا کیا ہے، درحقیقت
 اس میں ایک نشانی ہے اہل ایمان کے لیے۔

और जब हमारे फिरिस्तादे इबराहीम के पास बशारत लेकर पहुँचे
 तो उन्होंने उससे कहा, “हम इस बस्ती के लोगों को हलाक
 करनेवाले हैं, इसके लोग सख्त ज़ालिम हो चुके हैं।” इबराहीम ने
 कहा, “वहाँ तो लूत मौजूद है।” उन्होंने कहा, “हम ख़ूब जानते हैं
 कि वहाँ कौन-कौन है। हम उसे और, उसकी बीवी के सिवा, उसके
 बाकी सब घरवालों को बचा लेंगे। उसकी बीवी पीछे रह जानेवालों

में से थी | फिर जब हमारे फिरिस्तादे लूत के पास पहुँचे तो उनकी आमद पर वह सख्स परेशान और दिल तंग हुआ | उन्होंने कहा, “न डरो और न रंज करो | हम तुम्हें और तुम्हारे घरवालों को बचा लेंगे, सिवाय तुम्हारी बीवी के जो पीछे रह जानेवालों में से है | हम इस बस्ती के लोगों पर आसमान से अज़ाब नाज़िल करनेवाले हैं उस फ़िस्क की बदौलत जो ये करते हैं |” और हमने उस बस्ती की एक खुली निशानी छोड़ दी है उन लोगों के लिए जो अकल से काम लेते हैं | और मदयन की तरफ़ हमने उनके भाई शुऐब को भेजा | उसने कहा, “ऐ मेरी क़ौम के लोगो, अल्लाह की बन्दगी करो और रोज़े-आखिर के उम्मीदवार रहो और ज़मीन में मुफ़सिद बनकर ज्यादातियाँ न करते फ़िरो |” मगर उन्होंने उसे झुटला दिया | आखिरकार एक सख्त ज़लज़ले ने उन्हें आ लिया और वे अपने घरों में पड़े के पड़े रह गए | और आद व मसूद को हमने हलाक किया, तुम वे मक़ामात देख चुके हो जहाँ वे रहते थे | उनके आमाल को शैतान ने उनके लिए खुशनुमा बना दिया और उन्हें राहे-रास्त से बरग़श्ता कर दिया, हालाँकि वे होश-गोश रखते थे | और कारून व फिरऔन व हामान को हमने हलाक किया | मूसा उनके पास बय्यिनात लेकर आया, मगर उन्होंने ज़मीन में अपनी बड़ाई का जोम किया, हालाँकि वे सबक़त ले जानेवाले न थे | आखिरकार हर एक को हमने उनके गुनाह में पकड़ा | फिर उनमें से किसी पर हमने पथराव करनेवाली हवा भेजी, और किसी को

~~~~~

एक ज़बरदस्त धमाके ने आ लिया, और किसी को हमने ज़मीन में धँसा दिया, और किसी को ग़र्क़ कर दिया । अल्लाह उनपर जुल्म करनेवाला न था, मगर वे खुद ही अपने ऊपर जुल्म कर रहे थे । जिन लोगों ने अल्लाह को छोड़कर दूसरे सरपरस्त बना लिया हैं उनकी मिसाल मकड़ी जैसा है जो अपना एक घर बनाती है, और सब घरों से ज़्यादा कमज़ोर घर मकड़ी का घर ही होता है । काश ये लोग इल्म रखते । ये लोग अल्लाह को छोड़कर जिस चीज़ को भी पुकारते हैं अल्लाह उसे ख़ूब जानता है और वही ज़बरदस्त और हकीम है । ये मिसालें हम लोगों की फ़हमाइश के लिए देते हैं मगर इनको वही लोग समझते हैं जो इल्म रखनेवाले हैं । अल्लाह ने आसमानों और ज़मीन को बरहक़पैदा किया है, दरहकीक़त इसमें एक निशानी है अहले-ईमान के लिए ।